

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2016-10-19
Stockholm

Mål nr
M 4087-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-04-20 i mål nr M 150-16, se bilaga A

KLAGANDE

Tjörns kommun
471 80 Skärhamn

MOTPART

1. L W

2. P W

SAKEN

Anläggningsavgift

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom avslår Mark- och miljööverdomstolen L Ws och P Ws yrkande om återbetalning av anläggningsavgift om 58 937 kr.

Dok.Id 1305078

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tjörns kommun (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska avslå L Ws och P Ws yrkande om återbetalning av anläggningsavgift om 58 937 kr.

L W och P W har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har, utöver vad som framfördes i mark- och miljödomstolen, anfört i huvudsak följande. Fastigheten X ligger i ett förhållandevis tätbebyggt område där det dessutom pågår en kraftig exploatering. Cirka 100 bostäder kommer att uppföras på exploateringsområdet i direkt anslutning till fastigheten. Utbyggnaden av vägar och den allmänna va-anläggningen är klar inom området i enlighet med åberopad va-utredning. Kommunen bestrider att omhändertagandet av dagvattnet kan tillgodoses bättre genom omhändertagande i stenkistan i jämförelse med anslutning till den allmänna dagvattenledningen. Fastighetsägarna, som har bevisbördan, har inte visat att den enskilda anläggningen är en bättre lösning. Dagvattnet från aktuell fastighet kommer, även med eventuell infiltrering, att rinna bort från tomten och påverka angränsande fastigheter och därmed direkt eller indirekt dagvattenledningen och övrig va-anläggning inom dessa områden. Efter infiltration på fastigheten påverkas grundvattennivån och utgör en belastning på dagvattenledningen i angränsande områden. Fastighetsägarnas uppgift om att endast 4 procent av dagvattnet skulle komma att hanteras av det kommunala systemet har inte vitsordats av kommunen. Tomten är sluttande och ligger på en höjd. Arealen uppgår till 2 542 kvadratmeter och fastigheten angränsar direkt till ett exploateringsområde och bebyggda områden. Fastigheten omgärdas inte längre av åkrar. Någon åker, per definition, finns inte på fastigheten. Den tidsperiod då en stenkista på fastigheten var ändamålsenlig är passerad. Det bestrids att dagvattnet omhändertas uteslutande inom fastigheten.

L W och P W har anfört i huvudsak följande. Deras fastighet är som den varit i århundraden och kan användas som t.ex. betesmark eller odling, även om den skulle må bra av lite mer nederbörd/vatten. Behoven för deras fastighet respektive exploateringsområdet är helt olika. Det dagvatten som kommer från deras bostadstak motsvarar bara 4 procent av dagvattnet från hela fastigheten och kan med lätthet sväljas även vid häftiga regn utan att något dagvatten lämnar fastigheten. I exploateringsområdet däremot kan inte regnvattnet från stora tak och asfalterade uppfarter sväljas av de mycket små områdena med övrig mark, vilket leder till översvämningar om det inte leds bort. Den enskilda lösningen för deras fastighet fungerar utan att någon olägenhet kan påvisas. Tjörn är en torr kommun. Deras brunn och åker har behov av allt vatten de kan få. Påståendet att de har för hög grundvattennivå är verklighetsfrämmande. Att ersätta en fungerande lösning med en annan orimligt dyr sådan är slöseri med pengar. Fastigheten lutar och kommunens anslutningspunkt ligger i den höga delen, vilket gör att endast en av fyra byggnader kan dräneras på dagvatten. En lägre placerad stenkista är därför en väsentligt bättre lösning. Marken öster om bostadshuset ligger lägre. Det är en äng på ca 2 000 m² som behöver vatten. Det vatten som marken inte suger upp tar stenkistan, som är placerad mitt på ängen, upp. Ännu lägre ligger deras enskilda brunn som fylls på och tar upp eventuellt överflödigt vatten. Med denna lösning kan dagvattnet inte påverka angränsande grannar, vägnät eller fastigheter negativt och vara en belastning. Eftersom de är i stort behov av vatten är det en mycket bättre lösning att vattnet tas upp av stenkistan som också är en miljövänlig lösning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har avgjort målet utan huvudförhandling med stöd av 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken.

En fastighetsägare ska betala avgifter för en allmän va-anläggning om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. Vid bedömningen av behovet ska särskild hänsyn tas till i vilken utsträckning jämförda alternativ tillgodoser intresset av en god hushållning med

naturresurser (24 § lagen [2006:412] om allmänna vattentjänster).

I målet är ostridigt att fastigheten X ligger inom den allmänna va-anläggningens verksamhetsområde avseende vattenförsörjning samt spill- och dagvatten. Enbart det förhållandet att huvudmannen har byggt ut den allmänna va-anläggningen inom ett område medför inte att fastighetsägarna därmed blir skyldiga att betala anläggningsavgift. Avgiftsskyldigheten ska i princip vara motiverad av den enskilda fastighetens behov. Frågan om hur behovet i fråga bäst kan tillgodoses ska bedömas efter objektiva grunder och med beaktande av fastighetens användningsmöjligheter på sikt. Vid prövningen måste hänsyn tas bland annat till den omgivande bebyggelsen och områdets karaktär i övrigt.

Mark- och miljööverdomstolen finner mot bakgrund av vad som framkommit i målet om omgivande bebyggelse, områdets karaktär och den aktuella fastigheten att kommunen får anses ha visat att fastigheten är i behov av tjänsten bortledande av dagvatten från fastigheten.

Frågan är då om L W och P W kan befrias från avgiftsskyldighet på grund av att fastighetens behov av omhändertagande av dagvatten kan tillgodoses bättre på annat sätt. Fastighetsägaren har bevisbördan för att så är fallet. Någon utredning till stöd för att befintlig lösning är bättre än den allmänna har inte åberopats i målet. Mark- och miljööverdomstolen finner därmed att fastighetsägarna inte har visat att fastighetens behov kan tillgodoses bättre på annat sätt. De kan därför inte befrias från avgiftsskyldigheten för dagvatten fastighet. Mark- och miljödomstolens dom ska därmed ändras på det sättet att fastighetsägarnas yrkande om återbetalning av anläggningsavgift avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2016-11-16.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Birgitta Bylund Uddenfeldt, tekniska rådet Jan Gustafsson samt hovrättsrådet Ulf Wickström, referent.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄNERSBORGS
TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-04-20
Meddelad i
Vänerns borg

Mål nr
M 150-16

PARTER

KÄRANDE

1. L W

Ombud: P W (se nedan)

2. P W

SVARANDE

Tjörns kommun
471 80 Skärhamn

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen förpliktar Tjörns kommun att återbetala anläggningsavgifter avseende dagvatten fastighet (Df) till L W och P W med sammanlagt 58 937 kr.

Dok.Id 325737

Postadress
Box 1070
462 28 Vänerns borg

Besöksadress
Hamngatan 6

Telefon
0521-27 02 00

E-post: mmd.vanersborg@dom.se

Telefax
0521-27 02 30

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Tjörns kommun beslutade den 21 november 2013 (KF § 227) att utöka verksamhetsområdet för vatten, spill- och dagvatten till att bl.a. omfatta fastigheten X, som ägs av L W och P W. VA-uppgift med meddelande om förbindelsepunkt expedierades till fastighetsägarna den 17 oktober 2013 och fastighetsägarna debiterades för anslutningsavgift vatten, spill- och dagvatten om 319 670 kr, varav 58 937 kr (inklusive moms) avsåg dagvattenavgift. Fastighetsägarna har till Tjörns kommun betalat hela beloppet, 319 670 kr.

YRKANDEN

L W och P W har yrkat att kommunen ska återbetala 58 937 kr till dem.

Tjörns kommun har bestritt yrkandet men vitsordat beloppet, 58 937 kr inklusive moms, avseende kostnaden för dagvattnet, som skäligt i och för sig.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

L W och P W har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande.

De äger en gammal bondgård med fyra byggnader utanför stadsplanerat område. När de köpte gården hade den enskilt vatten, enskilt avlopp samt en stenkista för dagvattnet. I samband med köpet fick de muntligen ett pris från kommunen om vad anslutning skulle kosta, en prisuppgift som var ungefär 100 000 kr lägre än den summa som senare fakturerades. De har accepterat att ansluta sig till VA och kommunens taxa, men både muntligt och skriftligt har de flera gånger förklarat att de inte vill ansluta sitt dagvatten. De anser inte att dagvattnet ska omfattas eftersom det inte är obligatoriskt utanför stadsplanerat område att man ansluter dagvatten. Kommunen har heller inte frågat om de vill ha vattentjänst för dagvatten.

Varken människors hälsa och säkerhet eller miljön påverkas av dagvattnet så det behövs ingen vattentjänst avseende detta. Lutningen på tomten gör att det enda stället

vattnet kan rinna ut på är deras egen åker. Tjörn är en torr kommun, så de skulle snarare behöva mer vatten på sin åker. Det är inga problem med vatten där deras fastighet är belägen. Allt vatten hamnar på samma ställe oavsett om man har kommunalt VA eller inte; det enda som skiljer är det vatten som kommer från taket, d.v.s. ungefär 4 % av det vatten som faller på fastigheten. De anser att det är orimligt att 4 % av det vatten som rinner ner ska tas emot av kommunen till en stor summa pengar. Kommunens argument för att de ska vara med och betala är att de ska vara solidariska med övriga i kommunen, och det är ett extremt dåligt argument.

Även om varken människors hälsa och säkerhet eller miljö påverkas av dagvattnet så har de ändå, för säkerhets skull, en enskild lösning och den är tillfyllest. Fastigheten har en fungerande stenkista. Troligen är stenkistan sedan 1968 och ledning är nedlagd till denna. Av de fyra byggnaderna på fastigheten är det endast bostadshuset som är anslutet till stenkistan. Eftersom man även skulle kunna ansluta ladan till stenkistan är den en bättre lösning än en kommunal anslutning. Kommunen har varit och inspekterat och inte haft något att anmärka på anläggningen. Vattnet kan därmed inte vara till förfång för någon.

Informationen från kommunens sida har varit bristfällig och det är märkligt med en så stor prisskillnad. De anser att det har varit en enorm brist på information och att det är märkligt att det skiljer så mycket mot det pris som kommunen tidigare sagt. I vart fall ska återbetalning ske motsvarande den del av kostnaden som belöper på dagvattnet, nämligen med 58 937 kr.

Tjörns kommun har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande.

Kommunfullmäktige i Tjörns kommun beslutade den 21 november 2013 (KF § 227) att utöka verksamhetsområdet för vatten, spill- och dagvatten till att omfatta fastigheten X m.fl. Verksamhetsområdet utökades till att avse fastigheterna inom området eftersom vattenförsörjningen och avloppet, inkluderat bortledande av dagvatten, behövde ordnas i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Fastigheten X ligger inom verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen. VA-uppgift med förbindelsepunkt expedierades till fastighetsägarna den 17 oktober 2013. Fastighetsägarna har därmed skyldighet att erlägga avgift för tillhandahållna vattentjänster, inklusive för *dagvatten fastighet* enligt 24 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, LAV.

Fastighetsägarna debiterades för anslutningsavgift vatten, spill- och dagvatten med 319 670 kr, varav 58 937 kr, inkl. moms, avser dagvattenavgift. Anslutningsavgifterna är i enlighet med LAV och tillämplig VA-taxa. Av kommunens VA-taxa, p. 4, framgår bl.a. att avgiftsskyldigheten avser tillhandahållna vattentjänster såsom vatten (V), spillvatten (S), dag- och dränvattenavlopp från fastighet (Df) samt dagvattenavlopp från allmän platsmark (Dg). Verksamhetsområdet för fastigheten X omfattar vattentjänsterna vatten (V), spillvatten (S) och dagvatten fastighet (Df). Av p. 5 i VA-taxan framgår anläggningsavgifternas storlek. Fastigheten X ligger inte inom detaljplanerat område men angränsande områden omfattas i huvudsak av detaljplaner. På området i direkt anslutning till fastigheten kommer ca 100 bostäder att uppföras. Utbyggnad av vägar och VA m.m. pågår inom exploateringsområdet.

Dagvattnet har förvisso en särprägel i det här sammanhanget och kan generera en diskussion av om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Det här är emellertid inte längre en bondgård och områdets karaktär har förändrats kraftigt. Det handlar om ett förhållandevis tätbebyggt område. Norr om fastigheten är en detaljplan nu antagen och där kommer att byggas ca 100 bostäder. Detaljplanen för Y antogs 2012 och där ingick bl.a. en VA-utredning där det angavs hur dagvatten skulle omhändertas och att det skulle ske genom kommunalt VA. Även västerut finns ett område som troligtvis kommer att planläggas inom kort och bebyggas inom närtid.

Området har en expansiv karaktär och ett verksamhetsområde har fastställts. Det senare innebär att presumtionen är att enskilda har ett behov. Sammantaget finns därmed ett behov av att ta hand om dagvattnet. Det är stora höjdskillnader i området.

Skulle man inte ta hand om dagvattnet skulle det ha en väsentlig påverkan på angränsande fastigheter.

Det är inte en bättre lösning att ha en stenkista än kommunalt VA. Att stenkistan är lägre belägen än anslutningspunkten till den kommunala anläggningen, så det är lättare att föra vatten dit, utgör inte skäl enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Taxan har ändrats väsentligt i Tjörns kommun, den har höjts ungefär 10 % per år och därför kan det skilja mycket från det att man får en prisuppgift till dess att det är dags att fakturera.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 42 kap. 18 § 5 rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning, bl.a. aktuell faktura, detaljplan och kartor, VA-utredning från maj 2010 samt VA-taxa 2012-12-27.

Enligt 24 § LAV ska en fastighetsägare betala avgifter för en allmän VA-anläggning, om fastigheten

1. finns inom VA-anläggningens verksamhetsområde, och
2. med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Vid bedömningen av nämnda behov ska, enligt bestämmelsen, särskild hänsyn tas till i vilken utsträckning jämförda alternativ tillgodoser intresset av en god hushållning med naturresurser.

Det är ostridigt att fastigheten finns inom VA-anläggningens verksamhetsområde. Fastighetsägarna har emellertid gjort gällande att dagvattnet inte ska omfattas eftersom det inte är obligatoriskt att ansluta dagvatten till kommunalt VA utanför stadsplanerat

område, då varken människors hälsa och säkerhet eller miljön påverkas av dagvattnet samt då behovet kan tillgodoses bättre genom att omhändertas på fastigheten.

Domstolen noterar inledningsvis att ifråga om dag- och dränvatten som avleds från sådana områden som inte omfattas av detaljplan så var den tidigare VA-lagstiftningen inte tillämplig. Emellertid innebär definitionen av avlopp i 2 § LAV att detaljplanekriteriet har tagits bort från det VA-rättsliga avloppsbegreppet och att skyldigheten att avleda dag- och dränvatten från fastigheter och allmänna platser inte längre är beroende av detaljplan utan gäller områden med samlad bebyggelse. Det har inte gjorts gällande att det skulle handla om något annat än samlad bebyggelse. Att bebyggelsen är samlad framgår dessutom av i målet åberopade kartor. Käromålet kan således inte bifallas på den grunden.

Vad gäller påverkan på människors hälsa och säkerhet eller miljön har fastighetsägarna gjort gällande att det endast är 4 procent av allt dagvatten som genereras på fastigheten som skulle komma att hanteras genom det kommunala systemet, att det handlar om det vatten som kommer från taket samt att lutningen på tomten gör att det enda stället vattnet kan rinna ut på är deras egen åker samt att de behöver de mer vatten på sin åker. Tjörns kommun har mot detta anfört att dagvattnet skulle ha en väsentlig påverkan på angränsande fastigheter om det inte omhändertas då det handlar om ett förhållandevis tätbebyggt område och då området har en expansiv karaktär.

Kommunen har emellertid inte påstått att det skulle förhålla sig på något annat sätt än vad kärandena påstår, nämligen att det endast är ca 4 % av allt dagvatten som skulle komma att avledas genom kommunens försorg samt att det enda stället som vattnet kan rinna ut på är deras egen åker.

Mark- och miljödomstolen konstaterar härvid att det typiskt sett är vatten från tak och dränvatten som det är enklast att samla upp och som därmed lämpligt för bortledning genom ledningar samt att det i princip är detta vatten som kan omhändertas utan att några större mängder försvinner genom infiltration eller ytavrinning. Övrigt dagvatten infiltreras till förhållandevis stor del naturligt, genom marken. Vid kraftiga regn och

innan tjälen har gått ur marken gäller detta i mindre grad. Stora mängder dagvatten på en tomt som inte infiltreras eller leds bort i ledningsnät kommer ändå att på ett eller annat sätt att rinna bort från tomten. Huvudmannen kan ordna nödvändiga anordningar för att ta hand om sådant vatten och, om så har skett, ta ut avgifter för en sådan vattentjänst (se 25 § första stycket 2 LAV). Det är emellertid inte fråga om en sådan tjänst; kommunen har endast hänvisat till att förbindelsepunkt har upprättats.

Den av fastighetsägarna valda lösningen innebär, jämfört med kommunens lösning, att en något större mängd vatten hamnar på de egna markerna. Det har inte gjorts gällande att stenkistan på något sätt skulle brista i sin funktion. Till stenkistan kan därtill ytterligare byggnader anslutas. Det får anses vara uppenbart att det för fastighetsägarna finns en ekonomisk fördel med att de själva ordnar omhändertagandet, särskilt då de har behov av vattnet. Även detta ska beaktas då det måste anses vara det alternativ som bäst tillgodoser intresset av en god hushållning med naturresurser.

Mot bakgrund av ovanstående anser mark- och miljödomstolen att fastighetsägarna har visat att omändertagandet av det aktuella vattnet på fastigheten X för närvarande kan tillgodoses bättre genom fastighetens egen anordning. Därmed är fastighetsägarna inte avgiftsskyldiga. Deras yrkande om återbetalning ska därför bifallas. Det råder inte tvist om beloppet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 425)

Överklagande senast den 11 maj 2016.

Christina Olsen Lundh

Sören Karlsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande, och tekniska rådet Sören Karlsson.